

Regeringen
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över remissen

En uppväxt fri från våld – En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70)

Stiftelsen ChildX (tidigare Child10) arbetar för att stoppa kommersiell sexuell exploatering av barn, det vill säga sexuella övergrepp mot barn där förövaren använder betalning eller annan form av ersättning som ett av sina maktmedel. Stiftelsen grundades 2014 och är verksam både i Sverige och internationellt. Vår vision är en värld fri från människohandel och andra former av kommersiell sexuell exploatering av barn.

Vi arbetar systemförändrande vilket innebär att vi vill förändra samhällets syn på kommersiell sexuell exploatering i grunden. Vi vill gå från att övergreppen ses som det utsatta barnets ansvar till att det ses som en våldsutsatthet, där förövaren är den enda skyldiga parten.

Enligt ChildX undersökning (SIFO 2022) har 8% av tjejerna och 4% av killarna i ålder 15-19 år i Sverige någon gång blivit utsatt för kommersiell sexuell exploatering, dvs. förmått skicka sexuellt material eller träffat någon för att utsättas för sexuella övergrepp mot någon form av ersättning. På nationell nivå motsvarar det 36.000 barn och unga och 1–2 personer i varje klass i årskurs 9 och på gymnasiet. Den vanligaste plattformen för övergreppen är Snapchat.

Var fjärde tjej mellan 15 och 19 år har fått frågan om att skicka nakenbilder eller videos online mot ersättning och var tionde tjej har blivit tillfrågad om att träffa någon för att ha sex eller genomföra sexuella handlingar mot ersättning.

Yttrande

ChildX välkomnar förslaget på en nationell strategi och dess fem långsiktiga mål;

1. Våld mot barn ska förebyggas.
2. Barns våldsutsatthet ska upptäckas.
3. Barn ska få det skydd och stöd samt den behandling de har rätt till
4. Barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses.
5. Kunskaps- och metodutvecklingen ska stärkas.

ChildX välkomnar särskilt förslagen om:

Att Socialstyrelsen ges i uppdrag att föreslå åtgärder för att skapa ett system där terminologin som används vid registrering och benämning av företeelser, behov/symptom och insatser med koppling till området våld mot barn blir enhetlig. Här vill vi särskilt understryka vikten av att våld mot barn benämns som just våld, och inte omformuleras i

termer av t.ex. "sex mot ersättning" (Socialstyrelsen) eller "sexuell självexploatering" (Folkhälsomyndigheten).

Att Socialstyrelsen ges i uppdrag att ställa frågor om våld inom vård och omsorg samt följa upp i vilken utsträckning insatser ges i syfte att motverka våldet och våldets negativa konsekvenser i de fall frågorna mynnar ut i avslöjanden om våld. ChildX vill understryka vikten av att dessa frågor berör kommersiell sexuell exploatering av barn, både på och utanför nätet, samt att dessa formuleras på ett sätt som inte lägger skuld, ansvar eller aktörskap på det våldsutsatta barnet. ChildX vill även föreslå att det i dessa frågor ingår frågor om våldsutsättande för att fånga upp de barn som har förmått ett annat barn att genom ersättning tåla sexuella handlingar eller produktion av sexuellt material.

Att Socialstyrelsen ges i uppdrag att undersöka och bedöma behovet av att förtydliga och/eller utöka befintliga rekommendationer kring att systematiskt fråga om våld inom berörda verksamheter inom socialtjänsten, hälso- och sjukvården och tandvården.

Att Polismyndigheten ges i uppdrag att i samarbete med Åklagarmyndigheten kartlägga vilka hinder för skyndsamt som finns och vilka åtgärder som krävs för att skyndsamtkravet enligt 2 a § förundersökningskungörelsen (1947:948) ska kunna upprätthållas på de båda myndigheterna. Kartläggningen ska även innefatta förslag på åtgärder för att nå Åklagarmyndighetens riktvärde att inom 14 dagar från anmälan hålla det första barnförhöret i ärenden om våld i nära relation och sexualbrott.

Att Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) ges i uppdrag att i samverkan med Socialstyrelsen kartlägga behov och utbud av metoder och arbetssätt för att screena för våld inom barnhälsovården och elevhälsan, samt bedöma metodernas lämplighet/användbarhet. Här rekommenderar vi att Regeringen säkerställer att det i samverkan med Skolverket och SPSM också ges i uppdrag att ta fram ett särskilt stödmaterial för elevhälsan om att upptäcka barn utsatta för sexuellt våld, inklusive kommersiell sexuell exploatering.

Att IVO ges i uppdrag att återkommande följa upp kvaliteten i socialtjänstens handläggning rörande barn som utsätts för eller riskerar att utsättas för våld, och att utredningen särskilt poängterar vikten av att omfatta fler våldstyper än endast det våld som sker i nära relation.

Att förundersökningskungörelsen (1947:948) kompletteras med förtydligande om att förhör av någon under 18 år, som genomförs med anledning av misstanke om att barnet utsatts för våld, ska genomföras på ett särskilt hänsynsfullt sätt med beaktande av barnets individuella situation och behov och att det vid planering och beslut om den miljö där förhöret ska genomföras särskilt ska beaktas barnets behov av trygghet och andra omständigheter av betydelse för att minska olägenheter för barnet. Detta ser vi ett särskilt behov av i ärenden gällande kommersiell sexuell exploatering av barn, där endast 18 % förhörs på Barnhus och många förhörs på brottsplatsen i samband med polisens uppsökande arbete (Brottsförebyggande rådet, 2022).

Att en utredning tillsätts för att utreda om, och i så fall hur, regleringen bör stärkas i fråga om samverkan mellan socialtjänsten och hälso- och sjukvården avseende barn som behöver stöd- och/eller behandling med anledning av erfarenheter av våld.

Att Polismyndigheten ges i uppdrag att utvärdera förhörsmetoden vid barnförhör och dess tillämpning och att myndigheten inom ramen för uppdraget ska undersöka möjligheten att modifiera och vidareutveckla förhörsmetoden för att motverka exempelvis skuldbeläggning och retraumatisering hos misstänkt våldsutsatta barn.

Att Universitetskanslerämbetet ges i uppdrag att undersöka förutsättningarna för införande av nya examensmål avseende våld mot barn.

Att Barnafrid ges i uppdrag att undersöka behovet av, samt förutsättningarna för att skapa och förvalta, en sökbar databas över beprövade metoder och program i syfte att motverka våld samt tillgodose barns rätt till skydd och stöd.

ChildX rekommenderar Regeringen:

Att genomföra utredningens förslag om att följa upp barns våldsutsatthet genom en nationell prevalensundersökning och att denna ska ringa in olika former av våld och att datainsamling ska ske genom flera olika aktörer för att motverka exkludering av vissa målgrupper, men att denna undersökning bör genomföras **var tredje år** för att med ökad frekvens i högre utsträckning kunna redovisa aktuell data samt upptäcka förändringar i barns våldsutsatthet.

Att i Folkhälsomyndighetens (eller annan ansvarig myndighets) uppdrag att samla statistik om våld mot barn säkerställa att barns utsatthet för kommersiell sexuell exploatering kartläggs på regelbunden basis. ChildX vill påminna om att det saknas nationell datainsamling från myndigheter om utsatthet för KSE där barn tillfrågas medan de är barn, och att ChildX som enda aktör genomför heltäckande nationella undersökningar om förekomsten av kommersiell sexuell exploatering av barn.

Att utifrån utredningens bedömning att vissa våldstyper, däribland kommersiell sexuell exploatering, faller utanför insatser ser vi behov av att tydligt framställa att kommersiell sexuell exploatering är en del av våldsbegreppet i framtida insatser då det historiskt har fallit utanför våldsbegreppet i insatser och stöd för ex. socialtjänst och hälso- och sjukvård.

Att som utredningen föreslår ge Folkhälsomyndigheten i uppdrag att genomföra återkommande informationssatsningar till allmänheten om våld mot barn och om hur det kan förebyggas. Det behöver inkludera ett nationellt kunskapslyft om kommersiell sexuell exploatering av barn som omfattar de yrkesgrupper som möter målgruppen. Kunskapslyftet bör innehålla information om utsatta barns rättigheter, bemötande av målgruppen, orsaker till och konsekvenser av exploatering samt vilka insatser som behövs för att förebygga och stoppa exploatering.

Att ge Socialstyrelsen i uppdrag att utveckla rekommendationer på insatser som kombinerar skydd med rehabilitering. I uppdraget behöver det ingå att utveckla föreskrifter för barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering där rekommendationer om polisanmälan ingår samt en skyldighet för socialtjänsten att påbörja utredning vid misstanke om att ett barn utsätts för kommersiell sexuell exploatering. Det bör också utredas i vilken utsträckning utsatthet för kommersiell sexuell exploatering används som en egen grund för placering på särskilda ungdomshem och komma med förslag för hur det ska upphöra.

Att utredningens strukturella förslag och regeringens fortsatta handlingsplaner på området kompletteras med åtgärder riktade mot regioner. Som utredningen konstaterar finns idag stora brister gällande barns tillgång till psykiatrisk vård vilket orsakar stort lidande för våldsutsatta barn. Trots det saknar utredningen strukturella förslag riktade till Sveriges regioner. Vi ser ett behov av att utredningens strukturella förslag och regeringens fortsatta handlingsplaner på området kompletteras med sådana åtgärder.

Att utreda och föreslå åtgärder för att motverka avbrott i barns rehabiliteringsprocess med särskilt fokus på att verksamheter som möter barn respektive vuxna ska samverka i samband med en ungdoms 18- och 21-årsdag. Idag ser vi fall där insatser och behandlingar avbryts när barnet blir vuxen eller inte längre omfattas av LVU, vilket skapar stor oro hos barn redan innan deras födelsedag.

Att datainsamling bör brytas ner på olika våldsformer. Vi ser positivt på utredningens många förslag om att uppgifter ska samlas in gällande till exempel omfattningen av våld mot barn, tidsfrister i polisens och domstolarnas handläggning, kvalitén på socialtjänstens utredningar m.m. Utöver att uppgifterna bör vara möjliga att bryta ner utifrån de olika diskrimineringsgrunderna, bör de även vara möjliga att bryta ner på olika våldsformer, mot bakgrund av att det enligt utredningen verkar finnas en tendens att vissa våldstyper osynliggörs, ges mindre resurser eller på andra sätt inte hanteras som det våld det är.

Att utredningen kompletteras med åtgärder för att motverka normalisering av våld mot barn online och åtgärder för att upptäcka dokumenterade sexuella övergrepp mot barn och andra internetrelaterade sexuella övergrepp. Vi ser också positivt på att utredningen föreslår att särskilda insatser ska vidtas för att skapa trygghet och förebygga våld i miljöer där barn vistas, men tycker att förutom skolan och samhällsvården bör även internet ingå som en sådan särskild riskmiljö. Utredningen understryker att näringslivet har en viktig roll i arbetet mot sexuell exploatering av barn och att EU-kommissionens förslag på EU-förordning är en oerhört viktig del i detta, men vi vill poängtera att EU-förordningen inte är färdigförhandlad och att nationella åtgärder inte kan avvakta i väntan på ett internationellt regelverk.

Att unga överlevare över 18 år inkluderas i brukarundersökningar och utvecklingsarbete gällande våld mot barn. Vi ser positivt på att utredningen föreslår ett stärkt arbete för barns delaktighet och inflytande, men här ser vi ett behov av att även unga överlevare över 18 år inkluderas, som har utsatts som barn, då det ofta är svårt för barn att delge sina åsikter när de befinner sig i pågående våldsutsatthet i kommersiell sexuell exploatering samt att målgruppen ofta utsätts i nära anslutning till sin 18-årsdag.

Avslutande kommentar

ChildX vill understryka att regeringen måste säkerställa att barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering identifieras som våldsutsatta i kontakt med vuxenvärlden i allmänhet och det offentliga stödsystemet i synnerhet. Vidare vill vi särskilt poängtera utredningens konstaterande att barn som utsätts för kommersiell sexuell exploatering ofta möter stora brister i tillgång till skydd och stöd och att de ungas erfarenhet av detta behöver lyftas fram och bearbetas för att stärka hälsan och förebygga ytterligare utsatthet. ChildX välkomnar därför utredningens bedömning att det nationella, regionala och lokala arbetet för att förstärka skydd, stöd och behandling för barn som utsatts för olika former av sexuell exploatering behöver redan från början inkluderas i arbetet med att uppnå den nationella strategins målsättningar. Detta kan inte invänta förslag, och hantering av förslag, från de utredningar som för närvarande pågår på området. Vi rekommenderar även att Folkhälsomyndigheten tar hjälp av civilsamhällesorganisationer med specialistkompetens inom kommersiell sexuell exploatering av barn för att säkerställa att målgruppens bästa beaktas.

//

Stiftelsen ChildX
802481-5949
info@childx.se

För mer information kontakta:
Jacob Flärdh, Styrelseordförande
0708-634141